

ALBINA CARPAȚILOR.

Apare 1 colă și jumătate pe săptămână. ABONAMENTUL pentru Austro-Ungaria: pe an 8 fl., pe 6 luni 4 fl. 40 cr., pe 3 luni 2 fl. 40 cr.; pentru România: pe an 20 lei, pe 6 luni 11 lei, pe 3 luni 6 lei. — Un număr 20 cr. s.ău 45 bani. — Un volum à 6 c.ăle 70 cr. s.ău lei 1.70. — La 10 exemplare 1 rabat. Abonamentele se fac la editorul Visarion Roman în Sibiu, la colectanți, la oficiile postale și la t.ăte librăriile.

Schitul Ialomița.

Realitate, fantasiă și încă ceva

de Thecchar Alexi.

Reproducțiunea interzisă.

„Éta Predealul,“ — strigă unul dintre t.ăvoroși, — „aici cât de curënd ne vom putea ospëta!“

— „De o cam dată trebuie să ne mulțămim cu priveștița cea admirabilă,“ — observă eu, — „că-că aici avem să gustăm mai întâiu amărçiunile unui punct s.ău oficiu vamal. Cine scie ce deceptiune ne-a rezervat cel mai de apr.ăpe moment?“

De pe locul, unde ne oprisem, se desv.ălia înaintea ochilor nostri un tabl.ău minunat.

Nu sciu, d.ăcă și alții împărtășesc sentimentele, care m.ă cuprind, de câte ori am ocasiunea să privesc ac.ăstă sceneriă minunată.

De câte ori mi se presintă înaintea mea ac.ăstă șosea artificială, care se urcă în cotituri grațioase de gios din vama „n.ămțului“ până la frontiera „țerei,“ — de câte ori o v.ăd animată de vi.ăța sgomot.ăsă a comerçului, — de câte ori aud duruitul, troscănitul, trosnitul celor multe care, cariole și căruțe, care unele merg în sus la deal ér' altele în gios de vale, — de câte ori imi represint în cugetul me.ău bariera, pe care fisicesce nu o pot videa, care barieră îns.ă separă mai tare decăt nisce lanțuri de fer cele d.ăne țeri. Transilvania și România, și care medi.ău de separățiune se numesce frontieră, ér' mai nainte se numia de p.ărinții nostri „granită,“ — cu un cuv.ănt, de câte ori m.ă aflam în ac.ăstă parte a lum.ăi, m.ă cuprindea și m.ă surprindea o simțire ne-esplicabilă: ca un dor ferbinte după un ideal depărtat s.ău pierdut, și érăși ca un șimț de o bucuriă rară a inimei, menită a m.ă face să întrev.ăd adev.ărata fericire.

Ab cât e de frumos p.ăm.ăntul
Și demn pe el ca să petreci!
De.ău până te va lua morm.ăntul
Prin lume vesel tot să mergi!

Dar vai! cu cât ajungeam mai apr.ăpe de oficiul vamal, cu atât se r.ăcoria.ău, ba se r.ăcia.ău chiar sentimentele mele: Înaltul av.ănt, pe care începuse a-l lua cugetul me.ău, se moleșiă și nu trecură multe momente și étă că nu mai videam alt nimic, decăt miseria, care se arată tot deuna pe acolo, pe unde făptura cea mai egoistă, pe unde omul, sub pretextul de a purta gri.ăa de binele obștesc, lucr.ăză numai întru sporirea binelui s.ău propri.ău și amăresce esistența semenilor s.ăi.

Și de astă dată spiritul me.ău se afla în aceeaș dispozițiune de flux și reflux.

Giugașele flor.ăi ale fantasiei mele își perdură culorile din ce în ce mai mult și se nimiciră în fine cu totul prin contactul aspru al realității dure.

Ajunserăm înaintea liniei, care desparte cele d.ăne țeri una de alta. Un suboficer de gendarm.ăi imperiali-regali austro-ungari — să m.ă erte stimabili.ăi cetitori și amabilele cetit.ăre de lungimea acestui titlu, pe care însă nu -l pot scurta, fiind că e cel oficial — un suboficer de gendarm.ăi, dic, ne ceru h.ărțile de legitimațiune.

Îi întinserăm biletul, pe care ni-l dase la poliția din Brașov, de unde veniam cu toții. Acest document îns.ă nu era de ajuns. Suboficerul cerea un certificat pentru comunicațiunea limitrofă.

S.ăracii de noi! Bilet, certificat, comunicațiune limitrofă, — și aceste t.ăte în limba oficială, adică în limba maghiară, pe care nu o prea cunosc.ăm! Trebuie să înțelegă ver-cine, că ac.ăstă esplicare, ce o avurăm de nevoiă, ér nu de voiă, cu domnul suboficer de gendarm.ăi imperiali pardon, eram să-î înșir érăși titlul întreg! .. era mediul și remediul cel mai bun spre a-mi șterge tot gustul de visuri poetice.

Țiceți ce veți țice, dar de monotonia nu aveam a ne plânge, nici unul din noi, cu atât mai puțin însă acela din tovaroșii noștri, care, vedând că toate umilințele noastre dinaintea cerberului oficial erau în zadar, se jertfi pentru binele comun și întreprinse o preambulare până în vama nemișului, ca să ne scotă acolo reclamatul „certificat pentru comunicațiune limitofă.“

Întins pe erbă verde lângă drumul „împărătesc,“ cum țice Românul, și în viderea domnilor gendarmi imp... dómne értă-mé, érá eram să atárn códa oficială . . . așteptam permisiunea intrării noastre în România, și pe lângă această așteptare, recapitulam, spre trecere de vreme impresiunile, pe care le promisem până acum din „pațaniile“ excursiunii noastre.

Aceste impresiuni, țeă, nu fură toate plăcute séu cum am țice mai delicat, agreabile.

Chiar începutul începutului, adică al excursiunii, fu cu necaz. În loc să pornim după cum hotărisem, la 5 ore din Brașov, abia plecărăm după 6 ore, ceea ce noi Brașovenii obișnuim a numi „precisiune séu punctualitate românescă.“ Din Brașov pornirăm cu birja; însă cu birja merșerăm numai până în satul Rêjnov, unde un amic al nostru ne togmise cai de munte, cu cari aveam să ne continuăm drumul. Dar caii comandați — éráși trebă cam românescă, séu regulă românescă — erau duși în câmp la măzărice, însă după cum ni se afirmă, trebuiau să vină „numai decât.“ Acest interval dis în Rêjnov „numai decât“ avu o lungime de două ore, — de două ore întregi.

Dabia pe la 11 ore ne fu cu puțință a încălca caii și a porni peste deluri și munți cătră „Predeal.“ Acest drum era, cum țice vorba: „peste plaiu,“ prin urmare neâmblat și cam primejdios. Însă noi, grațია Creatorului, scăparăm cu fața einstită, adică nu avurăm a ne plânge de nici un neajuns, că-cî spargerea unui clondir cu „borviz,“ pe lângă toate celelalte, ce ni s'ar fi putut întâmpla, nu o pot numi neajuns.

Oprindu-mé la suvenirul acestui eveniment deplorabil, adică la spargerea clondirului cu „borviz,“ îmi adusei aminte, că omul pórtă cu mult mai lesne necazul când gâtul îi este uns, și trăseii una, ba două, — ba póte și mai multe — și închisei în fine ochii, pentru a-mi concentra ideile.

Nu mai sciú cât stasem așa cu ideile concentrate, dar sciú, că fui de o dată scuturat din somn. Amicul nostru se întorsese din vama nemișului cu hărțile cerute, și domni gendarmi nu se mai împotriviau trecerei noastre.

Ne urcarăm cu toții pe cai și o luarăm spre vama Predeal, care fu ajunsă în puțin minute. Aici nu avurăm a suporta nici o dificultate, și merșerăm înainte până la „schitul Predeal,“ de unde aveam să luăm cu noi încă pe un amic.

Dar acum este timpul să vă spun ținta călătoriei noastre, ca să o sciți și Domnia-vóstră.

Noi aveam intențiunea a călări până la Sinaia, ér de acolo sus pe munți, mergând nici mai aprópe însă nici mai departe, decât până într'un vêrf al Buceciului, ce-î țice „la om.“

Acum după ce v'am satisfăcut curiositatea amabilelor cetitóre, (așa vine vorba, să nu credeti, că am ver-o intențiune rea și că voiú a vă difama înaintea publicului, de curióse), acum dar putem să ne întórcem ér unde rămăsem, adică la „schitul Predeal.“

Întrarăm călări în curtea schitului, unde descălcarăm legând caii de nisce pomii. Tóte aceste le făcurăm par- că am fi intrat pe o moșia a noastră părăsită, neîntempanat de nimeni, ba chiar nebăgați în samă de suflet de om.

Ne urcarăm și străbăturăm toate chiliile. Tóte erau deschise, însă nimeni nu era în nici una din ele. Să nu credeți dórá, că chiliile erau deșerte și pustie; nu, feritu- au sântii, — erau toate mobilate și locuite, unele de călugări, cele mai multe de ingineri, și una de amicul nostru, care și el era inginer; acesta în momentul sosirii noastre era dus pe liniă.

Apoi să mai susțină cineva, că în România drumurile sunt bătute de hoți. Étă dovada cea mai învederată despre încrederea nemărginită, ce au locuitorii acestor părți în siguranța publică.

Vedând, că nu găsim pe nimeni, tinsărăm pledurile noastre în curte pe erbă verde și scoțând din merinde ne puserăm la muncă, pe care o prefer dintre toate celelalte munci, adică la munca gastronomică, orî ca să vorbim mai „apla,“ cum țice grecul, séu mai „mojicește,“ cum țice Românul, ne puserăm la mâncate și la beute.

Întru aceea veni și amicul inginer, care cu tot dinadinsul voia să ne opréscă, să dormim la densusul sub preter- că prea înserase și că până la Sinaia va înopta cu totul.

Noi însă, ca nisce călători încăpăținați, ce eram, nu voirăm să-î dăm ascultare. Așa vor fi voit păcatele noastre, că-cî . . .

Dar să o luăm mai încetinel, așa precum ne duceau și caii noștri, cari erau cam osteniți de drumul ce făcuseră.

Până când, cu una cu alta, apucasem să pornim, înserase cu totul; era însă o séră plăcută, frumoasă și luminósă: „alba lună luminând,“ cum țice cântecul cela.

Cu puteri próspete, ce resultaú din gustarea meridelor și din îmbrățișarea ploșcelor, merșerăm, adică călărirăm înainte.

Străbăteam nisce pozițiuni din cele mai pitoresci și tot o dată fórté animate. Pe acel timp se lucra la drumul de fer Ploiesci-Predeal. Grupe de lucrători se vedeau pretutindenii. Ici o cétă era aședată pe lângă șosea în giurul unui foc, ocupați cu prepararea cinei lor; colea alții se preâmbლა, întonând cântece melodióse în limba italiană.

Aproposito de cântece! Unul din tovaroșii noștri, de la schitul Predeal și până nu sciú unde, însă sciú că era o cale fórté lungă, ținea una la un cântec, anume „portretul,“ decă nu mé înșel. Melodia, după aparință era una din cele „la modă,“ nu era togmai neplăcută; dar în urma întonării cu totul false, ce-î da tovaroșul nostru și în urma repetării imfinite, ea ne supéra auđul, încât ni se făcuse silă de-a o mai asculta. Ba pot țice, că din această neplăcere mi se urise calea întrégă și țeú această cale era démnă de tótă admirațiunea noastră.

Mai ales pe la comuna „Bușteni,“ unde după străbaterea unei cotituri și se presintă de o dată și fără de veste întregul aspect al maiestosului Buceciú, — mai ales această pozițiune este atât de uimitóre, încât chiar și cântărețul nostru neobosit, cu toate că avea ocaziune a contempla mai adese orî această panoramă, uitând pentru un moment eternul séu cântec, privia entusiasmă, ca și noi, acest tablou minunat. Da, minunată și de un farmec rar era imaginea acestui munte grandios. Cerul senin, cu mi

și ărași miî de stele lucitoare, o turmă divină condusă de regina nopții, de luminosa lună, se întindea pe de-asupra poezii ca o boltitură a ei naturală și tot odată ca perspectivă cea mai simetrică, pentru stâncile, vârfurile, colțurile și formațiunile bizare ale muntelui uriaș. Părea, că mă află într-o sântă biserică, în sanctuarul raiului, boltit de cer, și cu o tîmplă, cum nici o dată slabele puteri omenesci nu aă fost și nu vor fi în stare a clădi în armoniă atât de perfectă, — tîmpla: muntele Buceciî.

Rămăserăm estasiați pentru ver-o câte-va minute. Însă numai pentru câte-va minute, fiind că astfel este făptura omenescă, și mai ales acel om, pe care sânta proniă cerescă nu l'a înzestrat cu prețiosul simț al poeziei. Un atare om numai pentru puține momente pôte sta captivat de o imagine poetică. Astfel se întîmplă și la noi. Cântărețul ărași începu melodia „portretului“ risipind prin această într'un mod subit tôte iluziunile mele.

Cătră mezul nopții, togmaî după cum ni se prorocise, ajunserăm la Sinaia.

Unî dintre noi, din nîmul acelora, ce le ăice: „inimă-rea“, cu meseria de „strînge-pungă“, inimici neîmpăcați ai celor cu „mîna spartă“, nu voiaî să tragă la marele „Hotel Sinaia“, ci traseră într'un alt han mai mic, decă nu mă fușel, o dependință a hanului celui mare.

Nici eu, drept să vă spun, nu țin, cu cei cu „mîna spartă“ și nici „tabetliî“ nu sunt, însă când sunt pe drum seî în „voiağıî“, cum am ăice, imî place să am de tôte și încă din cele mai bune. De „hatîrul“ societății și ca om disciplinat mă supusei majorității și mersei și eu, ca și ceialalți, la hanul cel mic.

Dîmne sântule, tot ar fi fost mai bine, decă am fi rămas să dormim în „schitul Predeal!“ Acesta era cugetul nostru, când intrarăm în interiorul celui han și vedurăm murdăria cea peste măsură, mirosind tot deodată și un aer infectat de diferite eșalații.

Întrebând de odaî, ni se spuse, că nu se află nici una deșertă. P'aci eram să rămănem sub faimosă boltă a cerului, faimosă, dar recoroșă și rouoșă, cu germeî de reumatism și de podagră. Serios, am fi și rămas, decă nu s'ar fi milostovit un băiat de serviciu (chelner), dându-ne odaia sa dîmpreună cu cea de lângă ea, adică cu restaurațiunea hanului. Vedînd această tristă dispozițiune, mă revoltai în contra disciplinei, uitai „hatîrul“ și mă furișai la marele „Hotel Sinaia“, pentru a-mî lua acolo, coste ce ar costa, o odaia, în care să mă pot „hodini“ ca un creștin ce eram și sunt, grația Domnului.

Însă vai și ărași vai! Nici acolo, adică în Hotelul Sinaia, nu mai încăpea nimeni. Nu mai era loc încă nici în sala de restaurațiune, atîta lume se îngărnădise. Era o cătă de „reportori“ din tótă România, cari, invitați fiind de Crawley, veniseră să vadă lucrările de pe drumul de fer, terminate până atunci.

Ca un pęcătos ręcăcit, ca fiul pierdut din sânta scriptură, mă întorsei tot pe furiș la tovaroșii mei în han și negășind alt culcuș, mă urcai pe o masă, pe care o metamorfozasem în pat, și mă încercaî a trage un somn.

Mult timp această încercare imî fu vană, că-cî în han era un șgomot infernal.

Într-o odaia de din gios — sala restaurațiunei era sus — o cătă de vizitii și alți slujitori era adunată în giurul unei mese garnisite cu pahare pline de „basamac.“

adică rachiî din cel mai prost, și serba aniversarea „Sedacului“, prin cîntarea vestitului „Wacht am Rhein;“ această melodiă imî ațifa nervele încă cu mult mai mult decăt inofensivul „portret.“

Dar obosela învinse în fine tôte obstacolele și-mî procură un somn — drept să spun — nu prea dulce, însă recreator.

A doua ăi, pe la 5 dimineța, o luarăm în sus la deal pe munte. Uream mereî și străbăteam tufiș și păduriș, tot călări, chiar și prin locuri, unde nu-ți vinia să cređi, că calul va găsi atîat teren solid, pentru a-și rezîma copitele. Și cu tôte acestea înaintam, că-cî caii nostri erau de munte, învęțați cu aceste poteci primejdiöse, togmaî ca nisce capre sělbatice.

Cătră orele 10, adică 5 ore după ce plecaserăm din Sinaia, ajunserăm într'o poiană desfătată, avînd o privire frumoșă asupra Sinaiei. Aici ne adăpostirăm, cercetînd cu mare dragoste cuprînsul disacilor și ploșcelor nîstre. Cine n'are poftă de mîncare, să încerce odată un călărit ca al nostru; și decă nu va mîncă apoi ca un lup, atunci să nu mă cređă nici pe mine, că dejunul pe care-l luarăm aici în pădure d'asupra Sinaiei ne ticni, ca nici o dată. A fost, cum am ăice, un dejun domnesc, că-cî în tot decursul ospetărei nîstre, ne venia de jos sunetul musiciei militare; ea cînta, — nu dora în onorea nîstră, — ci în onorea Domnitorului Carol și a Dîmnei Elisabeta, cari sosiseră în reșidința lor de veră, la Sinaia.

Și ărași plecarăm mergînd tot în sus și ăr' în sus. Bieți cai mergeau din greî, dar mergeau. Ajunserăm în fine pe o muchiă înaltă, de unde aveam o privire încântătoare asupra României. Vedeam vechia capitală Tîrgovistea cu coperișele ei de tinichea albă, lucind în sóre de-ți lua vederile; — ba încă și Ploiescii se puteau zări de acolo.

Acestei muchi ciobanii îi ăic „la dor.“ Întrebând de sensul acestei numiri, mi se spuse, că un cioban făcuse o dată prinsóre cu tovaroșii seî, că va sta o ernală întręgă singur pe acea muchiă. El și ținu rămasul cu tótă sântenia suferînd ger, vifor și alte necazuri, răbdînd tôte până în primăvară. Numai dorul îl învinse, dorul după vitele sale; când vedu primăvara turma gios în vale, el nu mai putu aștepta, ci muri de dor.

Etă cu ce simț poetic se tălcuesc de ciobanii nostri numirile părților de locuri.

De aici în colo, drumul nostru se schimbă mergînd de vale. Siliam spre a dîua stațiune de nopte, spre „schitul Jalomîța.“ Întru aceea pe la 2 ore, ni se făcuse ărași fîme, și ărași ne adăpostirăm, acum sub un brad maistos și stufos în apropierea unui isvor, care răsăria dintr'o stîncă.

Nisce ciobani veniți dintr'o stîncă din pregiur ne aprinseră un foc, la care puserăm să ni se frigă ver o dîue bucăți de carne de vacă, cumpărată din Rějnov.

Povești de vęnătorea ursului și a lupului, rostite de ciobani în maniera lor primitivă, ne scurta timpul, care altmintrelea ni s'ar fi părut lung cu așteptarea fripturei. Ciobanii însă mai vorbeau și de alte întîmplări.

Cu mare interes începusem a asculta la istoria unei călcări de hoți, de care avuse a suferi, nu de mult, schitul Jalomîța. „Era“ — povesti unul dintre ciobani — „spre seră, după tōcă, astă vară.“ Aveam un „chic“ de trebă

împregiurul schitului. Ca un sfert de ceas departe de schit mă întâlneam cu trei domni, duși de un Român din Bran. Acești domni, ca și Domnia-văstră, aveau de gând a merge „la om“ și a dormi noaptea în schit. Însă, nu mă puteam să mă întorc până la stână; așa mă dusei și eu cu acei domni. Ajungând la schit nu găsisem acolo decât numai pe un singur călugăr. El ne primi cu mare bucurie, mai cu samă pe domni; dar imi veni cam ciudat, când auđii, că-ı întrebă de puscii, de una alta. Domni aceia, seracii de ei, nu aduseseră nici o armă cu dênșii. Țic seracii de ei, dar pentru ce? Țtă pentru ce.....

Aici ciobanul se opri. Un om, pe care nimeni dintre

Ne rugaram de dênșii să mai zăbovescă, să ne spună povestea; ei însă cu toții, prin urmare și naratorul nostru, se scusară cu urgența unei trebii și periră cu grămada pinte codrii.

Aceste împrejurări imi reamintiră o narațiune, pe care o citisem odinioară în limba franceză, și care mi se păruse atât de atrăgătoare, încât o și tradusesem. Nu de mult timp o recitisem din nou, și d'aceia imi aduceam și mai bine a minte de ea.

— Dcă vă pare atât de rău, că ciobanul nu a terminat povestea sa — dıseı cătră tovaroșii mei — stați că vă voi da eu continuarea; și încă o continuare bună.

Uniformele armatei ruseci.

Cerchez.

Husar de gardă.

Lesghian.

Ulan.

Grenadir călare.

Cazac.

Chirasier de gardă.

Garda împăratăscă.

Infanterist.

Artilerist.

Oficeri de gardă.

Infanterist de gardă.

noi nu-l băgase în samă, apăruse de o dată în mijlocul nostru. Țr ciobanii cum il vęđură, se sculară cu respect, și povestitorul, după cum am arătat, se opri din vorbă.

Omul ne dıse bună dıua, apoi șopti ceva unuia dintre ciobanii măi bătrâni, și închinându-mi-se ęră, dispăru, precum veni, pinte tufe.

Acest incident nu ni se păru nici de cum extraordinar. Individul, care ne întrerupsese pentru a se duce ęrăși de unde venise, după părerea noastră, trebuia să fiă un „baciū.“

Dorind a auđi urmare și finea acestei povești, pe care începuse a ne-o spune ciobanul, și voind a-l ruga, să spună înainte, observaram, că ciobanii o pornise la ducă.

Povestea mea nu este a ciobanului, dar își aduce tare bine cu ea, după cât am putut înțelege din micul început.

Societatea dorind a măi gusta plăcerile trândăviei, acceptă cu plăcere propunerea mea.

— Țtă povestea, care se petrece departe de noi în nobila Spaniă, și care coprinde aventurile unui oficer englez, în al cărui nume, voiū urma a vă vorbi de aici înainte. —

Într'o dı caldă și frumoasă din luna lui August aruncaram ancora în fața orașului Malaga. Nici o dată n'am avut o privire măi delicioasă, măi poetică, măi complectă. La picioarele noastre se oglinđia luciul mării, transparent și ușor mișcat; d'asupra capetelor noastre se întindea bolta azuriă a cerului, nepătată de nice un nor și daurită de

ultimele raze ale sórelui, ce apunea. Înaintea noastră se prezinta largul port maritim, care încingea ca un brâu lat de argint bogata și mánósa vale de Vega, și în mare depártare pe orizont se ridica undulósa liniá a munților Sierra de Mija, ale căror vârfuri ascuțite se deosibeau de stratul de rubin al cerului înflăcărat.

În fundul portului se ridica orașul cu clădirile sale gigantice, cu bel-vederele și cu catedralele sale, cu turlele și cu chioscurile sale, așa lucii de albe, ca zăpada „Ciuborasi;“ ultimele raze ale sórelui care se coboria în dosul dealurilor, auriaú vârfurile acestei pędurii de cruci și de statue și le făcea să sticlécă sus d'asupra întunecimei,

La început era un sunet împrăștiat, difus, care însé peste curënd deveni un concert armonios, dat de acest oraș înălțimilor ceresci, care ascultaú în linisce și pace.

Representați-vé acea armoniá diviná, acompaniatá de mugetul valurilor, de șuerátura vânturilor din pędure, de sgomotul difus și depártat al populațiunei din oraș, — representați-vé acestea tóte, și spuncți-mi apoi, decá ver o datá în vieța vóstrá ați vędut ceva mai înalt, mai imposant, decát acéstá supremá symfoniá a paméntului, care-și trămite rugăciunea sa de sérá cãtrá ceriuri.

Peste curënd se întunecá cu totul. Nu se mai vedea d'asupra orașului decát o limbá de foc roșiá, oscilândá,

Tipuri și uniforme din armata turcésca.

Călăreți Carli. Arabi. Pașa. Artilerist. Bași-bozuc. Bași-bozuc. Infanteriá egipténá. Cerchezi. Ofițer de cavalerie. Cavalerist. Ofițer de stat-major. Ofițer de infanteriá. Infanteriști.

care se aședáse în regiunea mediá, între lumina de gaz a orașului și între ultimul reflex al sórelui. În giurul orașului se întindea o barierá de un verde profund, abundând de viță, de portocali, migdali, lámái și de măslini.

În acest moment o loviturá de tun trasá la bordul bärkei de pilotagiú, anunța închiderea portului; tot în acelaș moment drapelul spaniol, care filfáia d'asupra bętrânei forterețe maurice „Gibral Fara,“ lunecá în gios pe catarg. Nóptea luá orașul în posesiunea ei. Clopotele tuturor besericilor suná la vecerniá. Era un spectacol minunat, îmbătător, fantastic.

Tóte aceste beserici páreau a se cutremura de odatá.

care scánteia în giurul noptii ca ochiul înfocat al unui ciclop gingatic. Era cámimul unei turnátóri de fer grandióse, pe care o stabilise acolo un scoțian și care dá de lucru la mi și mi de ómeni, difamând tot o datá cu fumul ei plin de praf de cărbuni azurul frumosului cer de Granada.

Amicul meú Tom, cu care călătoriam, era pasionat pentru vëndátore și pentru aventuri: dóue lucruri, de care sub cerul Malagei, nu se simte nici o lipsá. Decisese a face deja în diminéța viitóre o excursiune în pędurile din pregiur.

(Va urma)

Pe Dunăre.

(Din jurnalul meu de călătorie.)

(Fine.)

II.

Iubitul cetitor, care m'a însoțit dela Giurgiu până la Călărași, e rugat să binevoiescă a mă însoți și dela Călărași până la Giurgiu, că-cî mai am câte ceva de spus. Distanța e aceeași, e tot de vre-o 16 mile austriace s'eu pôte și mai lungă, decă ținem samă de cotituri. Vaporul, ce e drept, va merge mai încet, fiind că nisuesce contra apei. Eă însă voiă sili cu condeiul, ca nu cumva să abusez de răbdarea cetitorilor.

Înainte de-a pleca, să ȳic d'oue, trei cuvinte și despre Călărași. Urbea lui Stirbeiă — că-cî așa se mai numesce capitala județului Ialomița — e un orașel mic și nu prea frumos în ceea ce s'atinge de clădiri. Stradele lui sunt însă destul de regulate și largi; are apoi o piață bine situată și spaciôsă. Preste tot construcțiunile de lemn mi s'au părut a fi mai num'eroșe, decă cele de zid. Însă acestea din urmă vor prepondera peste cur'end, că-cî omeni se silesc din t'ote puterile a înfrumuseța orașul. Comerțul cu produse e destul de însemnat în orașul acesta.

D'oue lucruri de mare însemnătate lipsesc, după a noastră părere, Urbei lui Stirbeiă, anume: o școlă și o sc'olă de agricultură. Județul Ialomița e unul din cele mai vestite în t'otă România din punctul de vedere al agriculturii și al economiei de vite. Pentru esportul produselor ar fi neap'erat de lipsă, ca orașul Călărași să stea în comunicațiune directă cu artera principală a navigațiunii pe Dunăre. Borcea ar trebui decă canalisată astfel, încât să nu mai împiedece circulațiunea vaselor mari în nici un timp al anului. Făc'endu-se ac'esta, apoi stațiunea dela Chiciu lesne s'ar înlocui prin portul de Călărași.

Necesitatea sc'olei de agricultură nu mai are nici o nevoiă de-a fi motivată, că-cî Bărăganul vorbește destul în fav'orea ei.

În ȳiua, când aveam să plec din călărași, mi-am togmit la cafenea un luntraș, ca să mă ducă până la Chiciu. Era un Turc bătrân, care vorbea binișor rom'ănesc. Pe la orele 4 după amiaȳi, bătrânul „Ali“ îmi rădică bagagiul dela gazdă și porni cu el la barcă. Plecai și eă în urma lui, dar abia făcusem vre-o sută de pași, și etă că începu a ploua cu grândine. Era un potop ca acela, de gândiam, că tot orașul are să se încece.

Întrai cu nisce amici într'o cafenea, ca să ne adăpostim de pl'oiă. Dar stăpânul cafenelei uitase a astupa crepăturile de pe la pragul ușei și peste vre-o câte-va momente ne pomenirăm cu picior'ele în apă. Jucători de biliard se țineau de mandanele, ca să nu-î ducă neimblânȳitul element. Un bătrân îmbrăcat în antiriă, care ședea singur la o măsuță lângă c'iașca cu cafea n'egră, începu a se crede în timpul lui Noe. El ȳise cătră publicul din cafenea:

„Faceți-v'ecruce, omeni bun, că a sosit c'oda vécului!“
Vorbele lui fură însoțite de nisce fulgere și tunete îngrozit'ore, ca și când cerul ar fi vrut să respundă: așa este!

Din norocire potopul încetă peste un pătrar de oră. C'oda vécului s'a mulțăm'it c'o singură victimă: era o picică înecată.

Mă îndreptai spre malul Borcei, însoțit de două amici.

Apa nu se scursesese încă de pe strade, ci ne ajungea p'ar din sus de glesne. Dar apoi noroiul! Prin părțile nepardosite abia puturăm să ne mai t'erm picior'ele.

Ajung'end la stațiunea barcelor, începu să întreb de Ali. Însă Ali al meu nicăiri! Se dusesse bunul bătrân să adune mușterii de prin oraș. Până să se întorcă ei noi ne puserăm pe așteptare lângă casa unui neguțator de lemnăriă, togmai pe țermul Borcei. Neguțatorul era un june Bulgar, pe jumătate rom'ănisat. El se dete în vorbă cu noi și ne spuse t'ote noutățile ce scia cu privire la înt'emplările de peste Dunăre. Vorbia cu mare foc de insurecțiunea Bulgarilor și nu găsia destule cuvinte spre a lăuda curagiul compatrioților s'ei. El ofta din adâncul inimii, de câte ori rostia cuvintele de patriă bulgară, de libertate națională etc. Asemenea făcea și în privința S'erbilor.

Petrecurăm mai 2 ore la magazinul de lemnăriă.

Într'aceea se adunaseră t'otți pasagerii, căți aveau să m'ergă cu bătrânul Ali. Mi-am luat sănătate bună dela amici și dela neguțatorul bulgar și am întrat în barcă. Inima nu-mi prea era la loc. Nu mă puteam nici decum dumeri, unde vedeam atâta lume într'o luntre atât de mică. Pasageri eram cel puțin vre-o 16; mai erau apoi și 3 luntrași, mai erau și bagagi'e. Preste acestea ne temeam, că pl'oiă se va porni din nou, ceea ce nu ne-ar fi prins togmai bine.

Plecarea nu ne-a fost cu noroc. Barca se împlântase în nisip și împlântată ar fi rămas, decă nu s'ar fi găsit nisce luntrași dela alt vas, ca să ne dea mână de ajutor. Scăparăm în fine de cel dintâiu pericol și apucarăm înainte, ca să dăm de altele și mai mari. V'entul bătea contrar și ne reținea la fiă-care pas. Sporiul lopeților mai de loc nu se simția. Când se făcu n'opte nu eram nici pe la jumătatea Borcei.

Dela un timp bieții Turci nu mai puteau mișca. Atunci unul se dete jos, apucă de cap'etul unei funii și trăgea barca, urmând pe țermur în sus. Dară el se îngloda tot la câte 10 pași. Prin urmare a fost silit să între ărăși în vas.

Numai Dumneȳeu mai scie, cu cât necaz ne-am apropiat de gura Borcei.

„Suntem la pichet“ esclamă deodată o frum'osă d'omnă, soția unui locotenent, care căletoria cu noi. — „Să ne pedestrim“ — continuă d'ensa — „și să mergem pe uscat până la Chiciu“.

Ac'estă părere o adoptarăm cu t'otții, — afară de cei trei luntrași, căroro nu le-ar fi părut bine să ne p'erdă togmai pela jumătatea drumului.

„Opresce, Ali!“ strigă locotenentul, când ne aflam în fața pichetului de dorobanți. Apoi sculându-se în picior'echiamă mai apr'ope de apă pe voinicul dorobanț care ținea sentinelă.

„Putem merge pe jos până la Chiciu, soldat?“ întrebă marțialul nostru tovaroș.

„Nu puteți, domnule locotenent“ — respunse bravul, care cunoscea după glas pe superiorul s'eu. — „Nu puteți, că nămolul e până în br'eu.“

Bătrânul Ali rîse una cu hohot. El se bucura de năcazul nostru și ne cam lua în bătaia de joc.

„Înainte decî, Ali, înainte!“ dîserăm noi — „dar bagă de samă, că suntem în gura Borcei!“

Tureul se silia destul, dar îndeșert. Barca mergea încet și se clătina al focului. Cele trei, patru femei, care se aflau pîntre noi, țipaă ca din gură de șarpe. Și într-adevăr nu prea era de glumit, că-cî valurile începeau a deveni tot mai rebele. Bravul locotenent apucă o lopată și se puse în locul unui Turc ostentit. Vênjosul său braț făcea minuni și noi ne simțiam în cât-va mai ușurați și mai asigurați. —

Dară acum altă nevoiă! Corăbiile cele mari staționează ici coala pe lângă țărmul Dumărci. Ele erau legate de uscat cu funii gróse, care trebuiau anume rădicate în sus, când treceau pe acolo. Ce grijă pe capul nostru, până ne vedeam trecuți pe sub accie funii! Dăcă voiam să încumgîurăm această neplăcere, apoi ne căuta să facem un ocol pe după corabiă. Pe acolo însă drumul era mai periculos, că-cî valurile, ce se isbiau în părății corăbiei, produceau ciudată reacțiune asupra ticăloșei noastre luntrițe. Așa dară rău în dreapta, rău în stînga, rău în tóte părțile.

Și cu tóte acestea ne apropiam de Chiciu. Începeam deja să zărim lumina la șlepul austriac, când ce să mai veđi éráși? Rogojina de sub picioarele noastre ni se părea muiată. Mai merserăm cât merserăm și observarăm spre cea mai mare spaimă a noastră, că tótă rogojina e sub apă, că bagagițele încă sunt ca de un deget în apă.

„A luat luntrea apă, Turele!“ strigam cu toți pipăindu-ne pe la picioare. — „Trage la țărmur! trage iute la țărmur!“

Ali puse pe un tovaroș al său să scóta apa cu o lopată. Dar ce folos? Noi nu ne mulțămiam cu atăta, ci stăruiam să ne ducă la țărmur. Înduplecat de amerințăriile noastre, Tureul schimbă direcțiunea și ne împinse spre uscat. Locotenentul sări din barcă, spre a vedea, dăcă țărmurul e practicabil, ori dăcă e înmolit. Norocul lui, că era încălțat cu cisme lungi, că-cî abia puse piciorul pe sec, și se cufundă până peste genuchi.

Acum nu mai aveam încătrău, ne-a căutat să rămănem în barcă fiă și cu risicul de-a ne încea.

„Mai bine să ne înecăm în apă, decăt în noroiu“ — dîse fiul lui Marte luându-și éráși locul lângă soția sa.

„Ba togmai bine n'ar fi să ne înecăm nici în apă“ — întempină cu naivitate un pasager, care până atunci nu-și deschise încă de loc gura.

„Tăceți, tăceți, că nu ne mai înecăm“ — întrerupse Ali; — „Când am plecat dela Călărăși, mi-am uitat să scoț din luntre apa, care a fost rămas după plóia. Eî bine, e togmai apa aceea de plóia, pe care D-vóstră o simțiți acum la picioare.“

„Vrei să ne îneci cu minciuna, chiorule“ — adause un alt pasager, care ni se pare că eram eu.

Într-aceea ne apropiasem de șlep. Dorobanții dela stațiunea Chiciu ne așteptau pe mal, ca să ne dea mâna, să eșim mai lesne la uscat. Cerul încă se limpedise și luna începea să reverse asupra noastră rađele ei argintie.

„Dulce Maică Preceastă, mulțămescu-ți, că m'ai scăpat teafăr dintr' atătea prăpăstii! Duminecă voiî da dóue făclii la biserică“ — murmura un bătrân, când eșia din barcă.

Erau togmai ęce ore din nópte.

Cărcimarul șlepuî se culcase. Locotenentul trămise pe un dorobanț să-l scóle, ca să ne aducă vre-o dóue mese afară pe pod. Formasem o societate de cinători sub cerul liber și voiam să ne facem acum voiă bună, după ce am suferit atătea neajunsuri.

Până să ne socotim cu bătrânul Ali, étă că se ivi și domnul „Wirth“ în miđlocul nostru. Era lung cât ęiua de erî și sommuros ca un călugăr.

„Nu est nimic te muncat, toanule“ — dîse Némțul frecându-se la ochi, apoi se puse a căsca în ruptul făleilor.

„Dar de beut este?“ întrebaram noi.

„Ala est, chit poftesc.“

„Dar mese sunt?“

„Și ala est; ala atuci cranuțer, éca atuci, veđi?“

Noi aveam d'ale mănăcării din destul, că-cî ne luasem dela Călărăși. Un tovaroș, cu care făcusem cunoscință la magazinul de lemnăria, și anume un Israelit Călărășan, aduse și vre-o 2 sticle cu vin. Am consumat însă și vin acru de-al jupănului „Wirth“, adecă „bordeaux“, cum ęicea dumnealui, când venise tréba la plată.

Cum să vę descriu óre plăcerile micului nostru ospet? Ele se puteau simți, dar nu se pot descrie. Vę spun numai atăta, că ne-am petrecut fórté bine și ne-am petrecut până pe la mieđul noptii. Mai ales conversațiunea a decurs de tot animată.

Când ne coboriam în sala de dormit, se porni un crivet, care n'a mai încetat până cătră ęiua. Șuera din tóte părțile, de-ți era mai mare gróza. Valurile apéi se isbiau cu furia de părății corăbiei și sguđuiau vasul, de gemea tot. Stăteam lungit pe o bancă, dar nu puteam dormi. Alții horcăiau pe întrecute și nici habar n'aveau de vijelia, ce spărgea sticla ferestrelor și stîngea lampele din sală.

În fundul salei auđiam pe cine-va oftând. Mę uitaî într-acolo și abia putui zări la slaba licurire a unei lampe, abia putui zări, ęic, pe o damă, care ședea ținendu-și capul răđemat pe améndoué mánile. Era îmbrăcată în negru. Lângă dęnsa dormia un bărbat învélit într'un pled. Bărbatul se deștepta din când în când și șoptia încet cătră vecina sa:

„Culcă-te, pentru Dumneđeu, și mai lasă gándurile. Aî privegھیat destul în dóue nopti.“

„Eu să mę culc? O, tu sei bine, că eu nu mai am somn. Mi țai răpus cu nebuniile tale. Î-mi vine să es afară și să m'arunc în Dunăre.“ — respundea femeia cu glasul înecat de suspine.

„Lasă, dragă, lasă, că până la Turn-Severin mai e loc de înecat“ — adăugea bărbatul cu nepăsare și se întindea éráși pe bancă, să-și continue somnul.

— Dar asta ce va mai fi? — gándiam eu întru mine, fără ca să-mi pot esplica situațiunea celor doui pasageri.

A dóua ęi, când se deschise biroul, unde se dádeau biletele pentru vaporul, ce venia dela Brăila, observaî mai de aprópe pe dama îmbrăcată în negru. Ea nu mai era tinéră, ba nici frumósă nu mai era. Genele ei se arétau plânse și din tótă fața ei vorbia suferința. Bărbatul, cu care conversa preste nópte, se ținca ca la doui, trei pași departe de dęnsa. El încă aréta semne de nemulțămire și de suferință; nu se uita la nici un pasager și nu suferia, ca cine-va să se uite mai îndelung la el.

Maî târziu mi s'a spus, că acești doi — era bărbat și nevestă — au fost nu știu în ce oraș, de-au încasat o moștenire de mai multe mii de galbină. Bărbatul a pierdut în cărți totă moștenirea și acum a plecat la băi în străinătate cu speranța, că va despoia și el pe cine-va de vre-o moștenire tot prin jocul în cărți.

Vaporul sosi la șlep cătră orele 7. Ne imbarcăm cu bucurie, că-cî eram sătui de staționare.

Timpul era ploios și cam rece. Pasagerii se trăseseră de pe coperiș și se grămădiseră jos pe pod și prin restaurant. Lume era multă, de toate némurile și de toate clasele.

Pintre acéstă lume de multe feluri am observat vre-o 8—9 persoane, și anume bărbați, cari se păreau că formeză o tovăroșie. Unul era bătrân și cărunt, dar plin de putere și de via bună; ceilalți erau mai tineri, cam între câte 20 și între câte 35 de ani. În societatea lor se află și două dame tinere, care cetiaș diare. Una era foarte bălană, cu părul galbin-albuiu, ceea ce mă făcea să presupun, că este Rusoică. Dar și bărbații aveau tipul slav, ba pot și dice, moscovit.

Mă învêrtii de câte-va ori pintre acei indiviși și trăseii cu urechia la graiul lor. Vêdui apoi pe unul scoțând din buzunar o gazetă, tipărită cu caractere rusesce. Era pare-mi-se „Golos.“ Acum nu mai puteam sta la îndoielă despre naționalitatea acelor soți de călătorie.

Când era timpul dejunului, am intrat în restaurant dimpreună cu nisce cunoscuți ai mei și am ședut togmaî la acea masă, unde se află și câți-va dintre tinerii ruși. Ei, după ce ne-au audît vorbind românesce, începură a ni se arêta de tot drăgostoși. Unul se apropie de locotenentul nostru și se puse a conversa cu densusul. Număi păcat, că cei doi nu se înțelegeau de loc! Maî era între noi și un june sublocotenent român; acesta încă făcu iute cunoscînță c'un pasager rus. Dar conversațiunea nu voia să mîrgă nici decum: Ruși nu sciaș românesce, éra ai noștri nu sciaș rusesce. Cercarăm cu franceza și cu germana, însă nici așa nu ne puteam înțelege.

Atâta am priceput din gura soților noștri muscali, că ei sunt soldați și merg ca voluntari în Serbia. Acéstă ne-o spuseră fără sfîelă și fără rezervă.

Înainte de-a eși din restaurant, ne pomenirăm c'un funcționar de-ai vaporului, care începu a ne cere biletele. Noi le deterăm, fără să ne fim gândit la ceva rău. Dar ne păcălise Némțul, cum se cade. Maî toți aveam bilete de clasa a III-a. Restaurantul însă era menit pentru pasagerii de clasa a II-a. Nisce afșuri în limba română, franceză și germană spuneaș lămurit, că pasagerii de clasa a treia, cari vor intra în restaurantul de clasa a doua, vor fi pedepsiți, să plătescă taca îndovită. Noi la început nu băgarăm de loc în saună prescripțiunile de pe acele afșuri. Acum ne-am deschis ochii mai bine, dar era prea târziu.

Ne-am dus la căpitanul vaporului, să reclamăm biletele. Acesta ne spuse verde în ochi, că ne va pedepsi ca pe nisce călcători ai regulilor stabilite de compania de navigațiune. Ne îndoirăm stăruințele, ne complimentarăm, ne rugarăm, — dar toate acestea nu ne ajutară chiar nimic. Căpitanul ținea una, că nu și nu. În sfârșit l'am închinat și noi lăsându-l să facă ce i-ar plăcea cu biletele noastre.

Ne gruparăm lângă parapetul vaporului și începurăm a ride și a glumi asupra miecei aventuri ce ni se întemplase. Într'aceea veni în mijlocul nostru un preot ro-

mân; nu știu, fost'a el din România, ori a fost din Besarabia, că-cî vorbea foarte bine rusesce. Bunul părinte ne făcu pe talmăcitorul și conversațiunile noastre cu Ruși curgeau deci mai neîmpiedecate, decât înainte. Voluntarii nu vorbeau de loc politică; nici de războiul turco-serb nu se prea ocupau. Atâta însă ne spuneau, că voluntarii rusesce curg ca ploia din toate ținuturile și că, în cele din urmă, biruința va trebui să rămână pe partea Sêrbilor. Încoab conversațiunile noastre se învêrtiau în jurul unor obiecte de puțină însemnătate.

Unul dintre voluntari îmi atrase cu deosebire atențiunea. Era un tiner, care nu putea să aibă mai mult de douăzeci de ani; el avea trupul mic, dar îndesat și osos. Preste tet era om frumos și espresiunea feței lui atât era de simpatică, încât îți venia să tot stai cu densusul de vorbă. Acest voluntar aparținea aristocrației rusesce și era ofșter concediat.

„Eu iubesc mult pe Români“ — îmi diase el prin organul preotului-talmăciu.

„Mă bucur, domnul meu, de acéstă mărturisire atât de măgulitoare“ — i-am răspuns eu érași prin organul preotului.

Junele ofșter scóse din portofoliul său un portret și mi-l dete, să mă uit la el. Era chipul unei fete frumoșe și drăgălașe, care nu prea sêmăna a Rusoică.

„Cum ți se pare?“ mă întrebă ofșterul.

„O găsesc foarte frumoșă“ îi răspunsei fără multe ceremonii.

„E mirésă mea“ — adause densusul.

„Te felicitiez și-ți fac complimentele mele pentru așa o frumusețe de mirésă“, întemplaină eu înapoind portretul.

„E Română“ — continuă voluntarul.

„Română? Va fi din Besarabia negreșit.“

„Da, e din Besarabia, fată de boer moldovan. Sunt aproape șase luni, decând m'am logodit cu dēnsa. În vara acéstă aveam de gând să mă cunun, dar étă că războiul din Serbia mi-a tras o dungă preste socotelă. Însé îndată ce războiul va fi terminat, voiș să duc la altar pe frumoșă mea Română, ângerul păzitor al dișlelor mele.“ La aceste cuvinte din urmă el mai privi odată portretul și oftă din adâncul inimei.

„Ei, domnule“ — dișei eu — „dar sci d-ta, că dela războiș nu se mai întorc toți pe acasă.“

„Așa este“ — adause ofșterul — „eu însă am o presimțire, care-mi spune, că nu voiș muri. Mirésă mea se rógă lui Dumnezeu pentru mine și Dumnezeu o va asculta.“

Póte, că am fi continuat conversațiunea, decă n'ar fi venit la mijloc o împrejurare, care ne atrase privirile în altă parte.

Toți cunoscuții noștri se grămădiseră în jurul unui pasager, pe care până aci nu-l băgaserăm în samă. Era un Cerchez din Turcia, îmbrăcat și înarmat după moda némului său. Lumea se uita la el ca la altă minune, măsurându-l din crescet până în talpe. Cerchezul era de statură mijlocie, avea o față curat tartarică; ochii lui mici și afundați se miscaș cu neastêmpér și aruncaș asupra privitorilor nisce căutături sêlbatices și sperioșes. La întrebările, ce i se adresaș, el nu răspundea nimic, fiind că nu pricepea altă limbă, afară de a sa. Locotenentul român se apropie de densusul și începu să-i esamineze

patrónene. ce purta pe piept, în forma a două șiruri de fluerașe. Cerchezul tăcea și-și ținea mâna dréptă pe iataganul din bréu. Locotenentul puse mâna și pe căciulă, să vadă din ce fel de blană erau păreții ei. Atunci sêlbaticul Caucasian se trase înapoi și c'o privire amerințătoare dispăru din mijlocul nostru. L'am urmărit câți-va pași, dar el se feria mereu de noi vèrându-se pîntre grupele de Bulgari și de Turci.

Birtașul restaurantului ne făcu băgători de samă, că nu e bine să ne prîndem mintea c'un pasager atât de periculos.

„Étă ce mi s'a întêmplat mie mai acum două sêptemâni“ — continuă el. „Două Cerchezi, cari se aflau pe vapor, întraseră în restaurant și cerură ceva de mâncare. Le-am dat. Când fu la plată, ei nu voriră să plătescă tótă socotéla, dicënd, că prea mult le-am cerut. Eū stăruiam să-mi dea ce-i al meu, dară dênșii începură a mi se lăuda cu reū. Din vorbă învorbă ajunserăm la gâlcévă. Cei două băeți de serviciu îmi veniră în ajutor. Cerchezii vèdënd acésta scóseră hangiarele și după noi! Răcniău ca nisce fere selbatice. Câți-va óspeți din restaurant puseră mâna pe scaune și împiedecară pe tâlharî d'a se apropia de mine și de servitorii mei. Căpitanul auđind larma alergă iute la fața locului. El provocă pe Cerchezi să pună jos hangiarele. Vorbă să fiă! Ei se înfuriară și mai mult și amerințău pe toți cei din restaurant. Óspeții se apêrară cum putură, cu scaune și chiar cu mesele. Într'aceea căpitanul veni cu vre-o câți-va matrozî și cu revolverul în mână. Acum Cerchezii nu se mai puteau împotrivi, ci le-a căutat să dea armele. Numai astfel am scăpat de mórte eū și băeții mei de serviciu.“

Preotul talmăci voluntarilor ruși acésta poveste a birtașului.

„Lasă“ — dișe unul dintre dênșii — „lasă, că vom rêsuna noi în Serbia pe sêrmanul birtaș.“

Într'aceea se apropie și timpul prândului. Un „chelner“ ne vesti, că putem șede la masă, decă avem poftă de-a prândi. Noi cei cu aventura cu biletele — eram cel puțin 12 la număr — chiemarăm pe birtașul afară și-i spuserăm, că am vrea să prândim, dar căpitanul nu ne dă voia de-a intra în restaurant.

„Să ne aduci biletele secuestrate, și apoi toți vom veni la prând și-ți vom face „gheșeft bun“ — dișerăm birtașului.

El numai decăt întră în cabinetul căpitanului și peste câte-va minute se întorse cu biletele.

„Poftiți. Domnilor, biletele! Domnul căpitan a făcut numai o glumă cu D-vóstră.“

„Să-î fiă de bine!“ respunserăm noi rîdënd și intrarăm cu toții în restaurant. Bani, ce am fi trebuit să-î plătim ca pedépsă pentru neobservarea regulelor de pe afșuri, i-am dat apoi birtașului pe mâncările cele scumpe și rele.

Să vè mai spun în trecăt, că procedura căpitanului fusese numai o șicană față de voluntarii ruși.

Pe când ședeam la masă mi-am adus aminte de Nemții de mai deunéđile, cari discutaū despre „Dunărea germană.“ Vrënd-nevrënd am început să meditez și eū asupra acéstei teme. Étă rezultatul meditațiunilor mele:

Dunărea dela Orșova până la Marea-négră n'are să fiă nici germană, nici slavă, nici grecéscă. Ambii ei țermuri vor aparține a celui popor, căruia au aparținut în tóte timpurile.

Înainte de cucerirea romană, Dunărea de jos s'a aflat sute de ani în posesiunea Geto-Dacilor. Dela Traian încóce până la Aurelian Dunărea de jos aparține coloniilor romane. Dela Aurelian încóce până la întemeierea principatelor române ambii țermuri ai fluviului au fost subjugăți de subjugătorii poporului român, cari s'au stins cu totul; însé țermurul drept a fost timp îndelungat sub stăpânirea Asanilor, principî români în Bulgaria. Pe timpul lui Mircea-vodă celui Bêtrân singurul domn peste Dunăre era poporul român. În timpurile mai apropiate de noi țermul drept al Dunărei de jos s'a acoperit de colonii române, care există încă și astăđi.

Dar să lăsăm istoria și să privim lucrul din alt punct de vedere. Limba, care se vorbește pe ambii țermuri ai Dunărei, este limba română. Și limba nu e decăt precursorul culturii române. Cine se mai pôte îndoi, că singurul popor chiămat a rêsândi cultura între Carpați și Balcani, este numai și numai poporul român? Bulgarii sunt prea înapoiati, decăt să pótă disputa Românilor terenul cuceririlor spirituali în orient. Grecii s'au dovedit deja incapabili de-a o face. Supremația bisericească le-a oferit până mai erî alaltă-erî cea mai nimerită ocaziune de-a grecisa țermul drept al Dunărei; domnia Fanarioților în țerile române le-ar fi înlesnit în tot chipul și grecisarea țermurului stîng. Dar pe lângă tóte silințele lor, Grecii n'au obținut nici un rezultat durabil.

Poporul român nu-î lipsesce absolut nimic, pentru a cuceri Dunărea prin cultură. Pe de o parte el e cu mult mai desvoltat și chiar mai inteligent, decăt vecinii sêi slavi; pe de altă parte el e și mai tolerant și mai tolerabil decăt Grecii, cari sunt fórte reū vèduți de celelalte popóre din orientul europén. În fine, mai putem adauge, că ambii țermuri ai Dunărei se găsesc în factica posesiune a populațiunilor române.

Étă cum stă tréba cu Dunărea de jos. Politica și diplomația nu vor isbuti nici odată să dea lucrurilor altă față și alt mers, — adecă un mers silît și nenatural. Tóte vor rêmânea așa cum sunt și cum au fost să fiă.

Eram încă afundat în aceste considerațiuni, când vaporul nostru sosi în schela dela Giurgiū.

Aci mi-am luat ăua bună dela ofșerii ruși, am debarcat cu mai mulți cunoscuți și după câte-va óre am plecat spre Bucuresci. —

I. Al. Lăpédát.

O l e i u l d e r o s e .

Tóte florile sunt frumóse. tóte sunt plăcute, dar nu de o potrivă. Sunt și flori între flori, érá împerátésa lor una este, adecă rosa. Ei nimic nu-î lipsesce, pentru ca să pótă plăcea tuturor ómenilor: nu-î lipsesce nici frumu-

șeța, nici dulcele miros. Ceea ce are prea mult se par a fi spini. Însé nici acestia nu sunt de prisos sêu fără scop, că-cî rosa se pôte considera ca simbolul nevinováției, érá nevinováția trebue bine păzită și bine străjuită.

Spini, ori-cât de urcioși ar fi, ei totuși n'au împiedecat pe ómenii de-a arêta un adevêrat cult pentru împêrâtésa florilor. Din timpurile cele mai depãrtate pânã acum în ðilele nôstre, rosa a fost cunoscutã și cultivatã în tóte ðerile și la tóte popórele. La cei vechi, ca și la cei moderni, ea se gãsia în fruntea mesei, ori unde era vre-un ospêț séu altã festivitate. Astãđi ce flóre e mai cãutatã pe la balurile și pe la nunțile nôstre? Rosa și ér' rosa! Dupã alesele ei însușiri, rosa ar putea sã se numescã o flóre aristocraticã. Și cu tóte acestea, cât de modestã se aratã ea uneori! Aũ nu vedeți, cã în grãdinița séracului ea tot așa de frumósã se aratã, ca și prin superbele parcuri ale principilor? Nu vedeți, cã tot așa de bine șeade ea în cosița sãtenei, ca și în pèrul unei principese, care pórtã diamant?

Încã din timpurile cele mai vechi ómenii aũ cercat sã stórcã din rosã acea esență mirositoare, care e unicã în felul séu, care dã parfumul cel mai lãmurit. Astãđi împêrâtésa florilor jócã un rol fórte însemnat în industriã și comerçiũ, și anume prin cunoscutul articol de parfumeriã, numit oleiũ de rose. Traducem din vestitul op al d-lui Kanitz, intitulat „Bulgaria dunãrénã“ interesantul capitol, în care se vorbește despre industria oleiului de rose.

„Pe lângã Tigris si Eufurat rosa încã de pe timpul lui Herodot era preste tot lãtitã și Babiloneniĩ o adoraũ, ornãnd toiégele lor cu icóna fãcutã din metal, séu sculptatã în lemn. Ei erau tot deodatã cei dintãiu, cari sciaũ deja de timpuriũ sã estragã din celulele foitelor elementul cel mai plãcut, oleiul cel cu miros ales și anume prin o procedurã, ce rãmase necunoscutã Grecilor și Romanilor. Oleiul de rose formézã pânã în ðiua de astãđi cel mai favorit articol de parfumeriã în Asia de mïađãđi. La Ghazipur lângã Ganges el se produce în mari cantitãți; darã prețul lui e mare și omul fãrã avere trebuie sã se mulțãmescã cu apa de rosã, care costã mai puțin. Oleiul de rose indian dominézã pe piãțele orientale, ba strãbate chiar și în Persia, a cãrei „cãmpia Schiras“ cântatã de poeți, produce apã de rose, dar nu prețiosul oleiũ eteric. Și producțiunea de oleiũ de rose a Egiptului, care odiniórã era atãt de celebrã, a început a merge spre decãdintã; cãmpiile Srinagarului sunt aprópe pãrãsitate, si cele dela Medinet-Fajum sunt neglignite, astfel, încãt abia mai acopere trebuințele din țera Kedivului.

Oleiul și apa de rose, ce se produce în India, Persia și în Egipt, e deajuns pentru trebuințele orientului. Cantitãțile cele mari din acest prețios articol, care se consumã prin parfumeriile europene, mai cu samã engleze, se estrag aprópe numai în cãmpiile pitoresci de pe laturea tracicã a Balcanului central. Acolo în tot complecsul districtelor Cirpan, Giopca, Karadsah-Dagh, Kojun-Tepe, Eski-Saara, Ieni-Saara și Pazardsik, care sunt acoperite de culturi de rose, se aflã punctul central și principal, adecã Cazanlik, care își așteptã încã poetul. Chiar și pe Moltke, pe „cel tãcut“, aspectul localitãții „Cazanlik Tekne“ l'a împlit de entusiasm. El numia acéstã localitate „Cașemirul Europei, Ghïullistanul turcesc, țera roselor.“

„Acéstã flóre“ — scrie Moltke — „aici nu se cultivã ca pe la noi în reșvare și în grãdini, ci pe câmp și în brazde ca și cartofii. Nimic mai plãcut nu se póte închipui, decãt o astfel de țerinã cu rose; decã un pictor-decorator ar vrea sã depingã așa ceva, el ar fi învino-

vãtit pentru esagerãtiune. Milióne, multe milióne de centifolie sunt rãspãndite peste luminosul covor al câmpiilor de rose, și totuși abia acum s'a desfãcut a patra parte din boboci. Dupã Coran, rosele s'aũ ivit în lume togmai în nóptea, când profetul s'a suit la cer și anume: cele albe s'aũ nãscut din sudorile profetului, cele galbine din sudorile animalului séu, érã cele roșii din sudorile lui Gavriil; și într'adevêr Cazanlikul ne face sã presupunem, cã pentru arhangel acea cãlëtoriã a fost fórte atãcãtore.“

Cãt de minunatã și pompósã e valea Cazanlikului, ne dovedesce acea împregiurare, cã dintre 123 localitãți tracicice, care se ocupã cu producțiunea oleiului de rose ca cu o industriã domesticã, 42 apartin numitei vãli; si dintre 1650 chilograme de oleiũ de rose, care se produce preste an în termin miđlociũ în „Ghïulistanul europén“, 850, adecã mai mult de jumãtate es din Cazanlik. Aceste cifre se urcã, firesce și scad, dupã cum e și recolta roselor care depinde în sens literal dela „vênt și timp“. Producțiunea uleiului de rose în Tracia s'a urcat în anul 1866, care a fost din cei mai favorabili, la cifra de 3000 chilograme, érã în anul 1872 a scãdut pânã la 800, din cauza gerului și a grindinei. Terenul, pe care se cultivã rosele, trebuie sã fiã de-o întindere uriasã, de óre-ce 3200 chilograme de róse nu daũ, decãt un (1) chilogram de oleiũ.

Rosa tracicã (Rosa damascena, sempervirens și moschata), cu foi puțin roșii, reușesce mai bine pe costișe nisipóse și espuse sórelui. Plantarea se face primãvara și tótna, recolta însã are loc în luna lui maiũ pânã pe la începutul lui juniũ. Țeranul, care cultivã rosele, de cele mai multe ori e și producëtor de oleiũ; sunt însã deja și de aceia, cari vënd recolta în naturã pe la destilațiunile mai mari din oraș, între care cea mai renumitã este firma „Frații Papasoglu“. Dupã cum e calitatea roselor, așa se și plãtesc. De ordinar ocaua de rose vine cu câte 7½—15 cruceri séu cu câte 30—60 parale turcesci.

Rosa, ce crește pe cóstele Balcanului, conține cu 50 % mai mult oleiũ, decãt rosa de pe șes; ea dã oleiũ mai tare, e decã și mai scumpã și mai cãutatã. Cãte un funt (vienez) de oleiũ de rose, prima cualitate, în anii cesti din urmã costa la fața locului câte 185—200 fiorini austriaci. Espedițiunea oleiului se face în vase de tinichea, rotunde și închise în mod hermetic, care se cos într'un fel de postav des, numit bulgãresce plos.

Oleiul de rose, care se duce prin Europa ca articol de comerçiũ, e compus dintr'o amestecãturã a roselor de câmp cu cele de munte. Numãi prin esperințe de anũ îndelungați póte fi cine-va în stare sã deosebescã oleiul adevêrat de cel fals. Cunoscëtoriĩ nu-l deosebesc numai dupã miros, ci și dupã fața materiei. Indigeniĩ sunt de părere, cã oleiul de rose se falsificã prin oleiul de geraniũ; dar dupã cercetãrile sciencifice ale unor escelenți chemici englezi s'a constatat, cã cu oleiul de rose se amestecã numai „oleiul de Idris“, care se estrage din erburile andropogon și cymbopogon. Moralitatea vëndãtorului ne dã cea mai bunã chiezãșiã despre adevêrata cualitate a prețiosului oleiũ etc.“

Pãn' aici Kanitz.

Acum sã arãtãm în câte-va cuvinte modul, cum se destilézã oleiul de rose. Cãte patru-deci de funți de rose próspete se pun într'un cazan cu câte șeșe-deci de funți

de apă, se amestecă bine cu mâinile și apoi se face foc sub cazan, dar un foc nu prea mare. Când apa începe a da în ferbere și când încep a se înălța aburii, atunci se pune capacul pe cazan, îndesându-se bine și lipindu-se marginea lui de marginea cazanului. În apropiere e așezată o puțină cu apă rece. Capacul e provădit cu o țave lungă, care trebuie să treacă prin o puțină cu apă rece. Cu cât se mai înfierbântă cazanul, cu atât focul trebuie împuținat. În decurs de 4—5 ore se destilază câte 30 funți de apă. Acésta e apa de rosă. Ea se tórnă din

noú preste câte 40 funți de rose și operațiunea se continuă ca mai înainte. A dóua óra se destilază câte 15—20 funți apă de rosă și mai lămurită, care dă un miros fórt tare, decât rosele vor fi fost próspete și bune. Apa destilată se pune în vase de pământ seú de metal și se lasă peste nópte în aer. Oleiul de rosă se separază pe suprafață în formă de picături mici și moí, care se scot apoi cu mare grijă din respectivul vas. Pentru a estrage astfel câte un lot de oleiú se cere un număr de câte 8000 de rose, luat în termin miđlociú.

V a r i e t ă ț i.

Armata rusescă. Cu privire la ilustrațiunile de pe pag. 132, împărțim cetitorilor nostri următoarele amănunte despre armata rusescă: Forțele armate ale Rusiei se împart în trupe regulate și irregulare. Cele dintăiu, computând și pe necombatanți, se urcă la cifra de 1,880,854 și se împart în trei despărțăminte mari, unul pentru Rusia europeană, altul pentru cea asiatică și al treilea pentru Caucas. Din punct de vedere militar teritoriul împărăției se împarte în 14 districte: St. Petersburg, Finlanda, Vilna, Varșovia, Chievul, Odesa, Charcov, Moscova, Casan, Caucas, Orenburg, Sibiria apusună, Sibiria răsăritenă și Turkestan. Fiă-căruia din aceste districte îi corespund câte un corp de armată, cu excepțiunea gardei, care se compune din 3 divisiuni de infanteria, din 2 de cavaleria și din 4 divisiuni de grenadiri. Restul armatei regulate cuprinde 41 divisiuni de infanteria, 14 de cavaleria, 48 brigade de artileria de câmp, 2 parcuri de artileria de fortărețe și 18 bataliune de trupe de geniú. Trupele irregulare sunt cam 189,000 la număr. Contingentulu cel mai însemnat îl dau Cazacii dela Don, Cuban, Terec, Astrahan, Orenburg, Ural, Semirecenc, apoi cei din Sibiria și din ținutul transbaicalic. Ei servesc și călări și pedestri, sunt însă mai renumiți ca trupe călărețe. Tótă armata regulară, precum și cea căzăcescă e provădită cu puscii de sistemul Berdan; artileria e montată cu tunuri Krupp. Împărțirea armatei în corpuri și compunerea acestora din diferite soiuri de arme e imitată după organizațiunea militară germană: fiă-care corp de armată constă cel puțin din dóue divisiuni de infanteria, dintr'unul seú mai multe bataliune de vânători, din 1 divisiune de cavaleria, din 1 brigadă de artileria cu câte 14 baterii, din 1 batalion de trupe de geniú și din 1 batalion de tren. Pe lângă acestea se mai adaug și câteva detașamente de Cazaci. Garda rusescă e una din cele mai alese oștiri din Europa. Preste tot se póte díce despre trupele rusesci, că atât cele pedestre, cât și cele călărețe, sun fórt bune, mai ales în aceea ce privește disciplina. Uniforma ostașilor de linia este simplă, dar acomodată; uniforma gardei și a cavaleriei este elegantă, ba chiar pompósă.

Armata turcescă. Spre explicarea ilustrațiunilor de pe pag. 133, însemnăm aci următoarele date despre armata turcescă: Întréga armată turcescă în timp de războiú are să represinte o forță de 770,000 ómeni, afară de trupele voluntare. Armata permanentă e împărțită în 7 corpuri. Infanteria forméza 41 de regimente, 2 regimente de Bosniaci, 1 regiment grecesc de infanteria de grăniceri; mai sunt apoi 41 bataliune de vânători, 2 bataliune de Hertegovineni, 2 bataliune albaneze de graniță și 1 batalion de cordonași, la olaltă 178 de bataliune. Cavaleria se compune din 161 de escadróne în 26 de regimente. Artileria numérah 7 regiméne de artileria campestră și 1 regiment de rezervă, la olaltă 103 baterii cu 618 guri de foc; pe lângă acestea se mai adaug 6 regimente de artileria de fortărețe. Trupele de geniú forméza 11 companii. Armata regulară e parte de linia, parte constă din trupe teritoriale: redif și nizam. Uniforma lor este: tunică albastră, pantaloni cenușii, fes și pantofi. Cavaleria e încălțată cu cisme cu tureci lungi. Infanteria e armată cu puscii, care se încarcă pe din dărét, de diferite sisteme. Echipamentul nu e réu. Soldații sunt bine dresați, frugali, ascultători și rábdurii. Trupele irregulare ale oștirii turcesci constau în cea mai mare parte din contingentele sélbatice și fără disciplină, pe care le dau unele provincie, unde nu s'a introdus încă serviciul militar obligător. Aceste trupe se compun din bași-bozuci și din călăreți (spahis) Beduini și Curđi. În timp de războiú armata Înaltei Porți se mai adauge prin trupele ausiliare ale Egiptului și Tunisului, precum și prin voluntari recrutați în Albania. Armamentul trupelor irregulare e fórt

diferit; dela puscile cu ac până la cele cu cremene, tóte sistemele se pot găsi la irregulari.

Inmorméntarea cadavrelor pe câmpul Plevnei. Diarului „Augsburger Allgemeine Zeitung“ i se scrie de la Grivița, cu data de 10 Octombree următóarele: „Astăđi la améđi s'a petrecut pe liniile d'intăiu ale pozițiunilor nóstre o scenă nouă. Ne înmormentarăm morții. Înca de erí s'a trâmisi un parlamentar din cuartirul general rus la Osman-Pașa, ca să cêră încă o dată cu insistență, înmorméntarea cadavrelor améndoror armatelor. În fine, Osman se învoi și hotărise điuia de ađi, în care să se împlinescă cerințele umanității. La un semn dat, la 9 óre precis, focul încetă pe tóte liniile. Armistițiul destinat pentru acest scop ținú până la 2 óre. Mai întâiu se trâmiseră în primele poziții turcesci un număr de oficeri ruși și români să stabilească linia de demarcațiune. Tóte trupele, care apérau întâile linii — Rușii, Români și Turcii, — ocupându-le fără arme, s'au format în dosul liniilor de demarcațiune. Tóte preparativele, șanțurile și tot terenul d'impregiur, care ofere o vedere deschisă și întinsă, erau ocupate de trupe, care de curiositate priveau la acest spectacol. Un număr hotărít din trupele nóstre, și altul egal de Turci au săvêrșit înmorméntarea. Pentru cei căđuți în luptele din urmă s'au făcut gropi în interiorul liniilor de demarcațiune, înmorméntând pe Ruși și Români împreună, iar pe Turci deosebit. Numérosele cadavre rémase pe câmpul de bătac în luptele anterioare, au trebuit să fie îngropate pe locurile unde se aflau, de órece au ajuns în o ast-fel de stare de putrediciune, încât ridicându-le se sfășiau în bucați. Armele găsite pe câmp s'au împărțit în părți egale între armatele ruso-române și cea turcescă. Cea din urmă însă, a propus prin oficerii seí, ca să intervie pe lângă comandantul lor suprem, pentru a înapoia și cele alte arme. Trupele turcesci întrebuițate cu acésta ocaziune au făcut o bună impresiune, atât prin echipamentul, cât și prin esteriorul lor personal. Se vedeau între ei adevérate ideale de frumusețe; ici-colo se vedea și câte un arab; toți au stat privind la acest spectacol de jale cu tăriă și nepăsare, cu un fel de mândria, care seména a dispreț. Un oficer de stat-major a admirat o frumósă țigaretă adevérat orientală, ce o avea un arab. Acest din urmă páru că a ghicit dorința oficerului, și cu o marinimiă neimitabilă i-a oferit țigareta spre marea lui surprindere. La acésta înmorméntare au fost față și mai mulți oficeri străini, între carí și locotenentul colonel austriac Baron Löhneyssen. La 2 óre au fost îngropați toți morții, trupele se întórseră în pozițiunile lor punéndu-se sub arme, și peste o jumătate de óra sburau proiectile prin aer, pentru a mai adăuga alte victime noui la cele deja căđute pe pământul rece.

Din scrisórea unui soldat român. Ni se comunica o scrisóre a unui căprar, scrisă familiei seie în ajunul luptei de la 7 Octombree. Credem a face plăcere cititorilor nostri reproducénd o parte din acea scrisóre: Grivița, 5. Oct. 1877, divisia IV. . . . „Ími díceți să vé scriú și despre operațiunile nóstre militare. Uitați că aci nu scim nimic. Mergem la stânga, la drépta, începem a trage, încetăm focul, după ordínele primite, fără sci bine care a fost rezultatul. Despre spiritul armatei, sciți mai tot ce v'ași putea spune. S'a véđut acum cum se bate soldatul român și mai cu sémă dorobanțul. Despre mine, ce să vé spun? Sciți că nu pot merge nici-o-dată înapoi. Se díce că mâne va fi atacul cel mare. Veți vedea. Spre a vé satisfice óre cum dorința, voú vorbi d'aceste 28 de óre din urmă petrecute în redută. Avurăm d'astă dată o đii frumósă, caldă; nu avurăm a lupta contra naturei, contra frigului, plóiei, zăpeđei și noroiului, dér își avu și điuia acésta emoțiunile ei. Întrarăm la 11 óre în prima linia. Eram la

căți-va pași de Turci; vorbeiau, le răspundem, ne injurău pe românește, și isprăviau prin a dice că nu știu românește. Un dorobanț, care scia turcesce le dice că este prizonier turc, că trăiesce bine aci, că are cafea și ciubuc etc., să vie și ei aci. — Ne răspuseră dând în noi cu bolovanii de pământ; unul aruncă o franzelă dicând: — Ecă ce mâncăm noi. Pe la 2 ore ne se spuse, că după al treilea mortar, ce va pleca, va trebui să tragem o salvă de puscă, și de aci înainte, la fiă-care mortar ce va pleca, să ne rădicăm peste gabioane și să facem foc. Ne pregătirăm spre a ne ocupa locurile noastre. Venind în redută, ne strânseram rândurile, spre a trece pe lângă un soldat ce era lungit la pământ, căzut mort cu câte-va minute înainte de a sosi noi. Vederea lui îmi făcu o tristă impresiune. Nu pot încă a mă deprinde cu acest spectacol. Înlocuind pe cei din regimentul al 7-lea, un soldat se dedea mai gios spre a-mi face loc, se aude o detunătură și soldatul cade la picioarele mele cu capul străpuns. Până să-l rădicăm sanitarii, șanțul se roșise. Sângele curgea din capul lui ca dintr'un izvor. Fui foarte impresionat. Încercai pușca și mă pusei la pândă, așteptând semnalul convenit. Îndată ce eclată al 3-lea mortar, se comandă: la ochi, foc! Rădicaram capetele și traserăm, ne aruncaram la pământ și reîncărcaram arma. O ploie de obuse turcesci cade îndată asupra noastră: unele isbesc în gabioanele, după cari eram pitii, sințim o sguđuire; altele cad în fația noastră. Din fericire, pământul fiind foarte môle, obusurile intră foarte adânc și eclată acolo. Suntem acoperiți de pământ; ne sculam, ne scuturăm și reîncepem focul. Aceste mișcări ținură aproape o oră. Glonțele, obusele, grenatele, ce ne trimiseră Turcii și ce înapoiarăm noi, nimeni nu le pöte numera. Töte obusurile turcesci erau îndreptate asupra noastră, multe cădură chiar la picioarele noastre. Un mortar turcesc eclată tocmai în dosul gabionului după care eram ascunși; sfărâmurile lui cădură între noi, fără a lovi, din fericire, pe nimeni. Perderile noastre în acea zi fură foarte mici. Eu însă, care eram totu cu țigara în gură, o pășii! La prima salvă de puscă, fiind cu țigara în gură, o strânsei în dinți spre a face foc. Vibrarea aerului fu atât de viuă, în cât simții o lovitură în timpanul urechei drepte, și d'atunci nu mai aud bine cu ea. Am ajuns o jumătate de om! Cu ochiul drept nu ved, dup cum știți; acum nu aud cu urechia dréptă. Véd însă destul de bine cu cel stâng, spre a ochi, puind pușca pe umérul stâng și voiu putea asculta ordinile cu urechia stângă. Soldatul de la spatele mele avu baioneta ruptă d'un glonț; a altuia fu încovoiată. După această petrecere, ne puserăm să mâncăm, că-ci ea se întemplase tocmai la ora mesei; curând apoi ne reluaram pozițiunile noastre de observațiune. În timpul acesta, cei cari săpau șanțurile, unira p'al nostru cu șanțul redutei turcesci. Turcii puseseră saci cu pământ în șanțul lor, ast-fel că numai acești saci ne despart de ei. Sentinela noastră este la un pas de cea turcescă. Mâne trebuie să răspundă șanțul nostru cu al lor printr'o altă parte. Séra, fiindu liniște completă, mă rezemați nițel d'un gabion, și dormii cât-va, ceia ce rar mi se întemplă când suntem în ante-posturi. — După o oră de somn mă destepai, aprinsei o țigară și mă plimbai, spre a mai vedea ce se mai petrece ș'a-mi încălzi puțin picioarele. Fînd lângă cavalier*) vedui o aglomerațiune de ömeni, auđii: — săracul Stăvaru! Înțelesei îndată ce este, și m'apropiai. Sângele țisnia din gura lui. Fusese lovit d'un glonț în plămâni. N'avu timp de cât a face un pas; el puse mâna la gură și cădu peste sentinela, ce era supt densusul pe cavalier. M'adusei aminte, că câte-va zile mai nainte d'a trece Dunărea, venise la lanca, spre a-și lua ziua bună, nevasta și copilul lui. Sărmana femeii! Mă depărtați de locul acela udat de sânge, mă apropiai d'un foc. Vorbirăm de una-alta. Scosei din traistă un pesmet, mă pusei a'l röde, béui nițică țuică, ce-aveam din întemplare, mă plimbai din nou, aprinsei și reaprinsei la țigări. Este lucru de necredut consumarea de tutun, ce facem aci. Nöptea trecu ast-fel, dând din când în când câte o pușcă, câte un tun. Védurăm ziua cu plăcere. Nu știu de ce nöptea glonțele fac mai mult efect. Dimineța, când trebuia să viă să ne schimbe, ni se anunță, că vom avea o nouă edițiune a zilei precedente, care însă va fi mai viuă. Pe la 10 și jumătate sosi musica regimentului al 5-lea; tunurile și mortierele începură, cornistii sunară începerea focurilor. Traserăm. De astă-dată scosei țigara din gură. Musica cânta un mars; noi însă rămăserăm pe loc, că-ci astfel era ordinul. Pe la 12 fără un pătrar, încetară focurile. Multe obusuri cădură lângă noi, și d'astă-dată însă perderile noastre fură tot atât de mici ca în ziua precedente. 7/19 Octombrie. Plecăm la atac.

*) Termen de fortificațiune. Grămadire de pământ.

Vē sărut pe toți. Sunt fericit. Ertați-mé, de voi face nenorocirea voastră. . . .

Un vitez dela Plevna. Într'o corespondință din ȕiarul bucurscén „L'Orient“ cetim următorele amănunte despre bravul artilerist român, Dimitriü din Mihăileni, care zăcea mai mort în spitalul dela Turnu - Măgurele: În 30 Aug. junele Dimitriü opera cu ömenii sei dintr'o bateriă, care făcea mari stricaciuni Turcilor. Inimicii observând acéstă bateriă se siliră a o reduce la tăcere, acoperindu-o cu o ploie de obuse. Mai mulți artileristi fură răniți într'o clipită; Dimitriü încă a fost rănit la améndoué picioare. Legându-și ranele cu mânilé sale, el se téri cum bïet putu până la cai și aduse pe doui la tunul, unde comanda. Încă o ploie de obuse cădu lângă acest tun și bravul artilerist căpétă și alte rane. Cu töte acestea el prinse caii la tun și isbuti să se urce călare. Dar când era să plece cu tunul, mai veni un obus și-i sdrobi de tot piciorul drept. Vitezul se prăvăli de pe cal. El puse mâna pe revolver, ca să-și dea însuși cea din urmă lovitură; însă revolverul nu mai avea țave, că-ci i-o stricaseră obusele. Începu a se téri mai departe svércolindu-se în durere. Nisce dorobanți îl vėđură, se apropiară de densusul și luându-l pe puscă, îl duseră la ambulanta, unde i se și tăie piciorul. Bravul Dimitriü ȕise în spital cătră d. corespondent al citatului ȕiar: »De voiu muri, sunt rėsbunat, că-ci într'adevăr am omorît mulți Turci!«

Judecata unui pașă. Într'un orășel din Bulgaría ajunseră la cėrtă doui creștini; era togmai un tată și fiul seü cel mai mare. Bėtrânul clădise nu de mult o casă c'un cat (etagiü). După ce se căsătoriră, el pretindea, ca tatăl seü să locuėscă în încăperile de jos, őră cele de sus să i le lase densusului, de öre-ce avea acum nevastă tinēră. Tatăl nu se învoia nici decum. Lucrul merse până la pașă. Înfașându-se ambii litiganți înaintea pașei, acesta întrebă pe cel tinēr: „Unde vrei tu să locuėsci?“ — „În locuința cea de-asupra“ — răspunse întrebatul. őră pașă continuă: „Dar aceea nu ți se cuvine ție.“ — „Ba mie, că-ci sunt mai tinēr“ — adause nemulțamitorul fiü. Pașă stătu cât-va pe gânduri, apoi ȕise cătră tinēr: „Închină-te, după legea ta de ghiaur, fă-ți cruce și rostese obiceinutele cuvinte îndatinate.“ Tinērul își puse cele trei degete pe frunte și ȕise: În numele tatălui! Apoi mutându-și degetele sub piept adause: și al fiului! — „Ho!“ strigă pașă cu o voce indignată. „Pe cine ai pomenit, când aveai mâna de-asupra?“ — „Pe tatăl“ — răspunse întrebatul. „Și când aveai mâna de desupt, pe cine ai pomenit?“ — „Pe fiul.“ „Ei bine“ — continuă pașă — „tatăl șede de-asupra și fiul de desupt. Acum duceți-vė acasă și vė țineți de acéstă judecată, că-ci e făcută togmai după legea voastră!“ În chipul acesta procesul dintre tată și fiü se terminase pentru tot deuna. —

Măcelarii cu minte. Transportarea cärnei pröspete din America în Europa e deja o minune cunoscută. În Anglia se împörtă câte 300,000 funți pe săptămână. Acéstă împrejurare nu prea venia la socotélă măcelarilor englezii, că-ci ei vindeau carnea din Anglia cu mult mai scumpă, decum se vinde cea americană, care e și mai bună. Consumătorii la rëndul lor, se credeau rėsbunați încontra măcelarilor, a căror lăcomiă nu mai puteau să o sature. Însė măcelarii tot mai cu cap! Densii au găsit un miđloc foarte simplu de-a păcăli pe consumători. Știți, care e acel miđloc? Ei cumpără însiși carnea, ce se aduce din America, și o vënd apoi cu prețuri foarte urcate. —

Statistică. Emigrațiunea Bulgarilor în Besarabia. Besarabia romănescă e locuită în mare parte de coloniști bulgari, cari s'au așėdat aci încă pe când acest ținut se afla sub stăpânire rusescă. După töte rėsböiele, pe care Rusia le-a purtat încontra Turciei dela anul 1787 până la 1829, Bulgarii își pärășiau cu müle patria și se adăpostiau prin Crimeea și Besarabia. Deja în anul 1821 numărul Bulgarilor, colonisați în Besarabia, era de 7,735 de familii cu 38,023 de suflete. Pe districte ei se împărțiau astfel: în districtul Prutului erau 1462 de familii cu 6881 de suflete, în districtul Cahul 1076 familii cu 5299 suflete, în districtul Ismail 2599 de familii cu 12,666 suflete. După pacea dela Adrianopole (1829) generalul rus Roth mai transportă în Besarabia vre-o 25,000 de Bulgari. În anul 1850 numărul total al coloniștilor bulgari în Besarabia era de 85,461 suflete. Între acești coloniști se deosebesc döue categorii. Bulgarii negri „Crni Bulgari“, emigrați din Rumeliă, apoi Găgăuții, emigrați din Dobrugea și cari nu vorbesc, decât turcesce. Prin pacea dela Paris din anul 1856, o parte din Besarabia a fost reincorporată cu Moldavia și mai töte coloniile bulgare trecură sub ascultarea noului stat. România nu prea are causă de-a se felicita pentru supușii sei veniți de peste Dunăre! Cel puțin așa se pare . . .